

ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI RAPORU 2023

Hazırlayan: Firuze TOPAKLI / Ziraat Yüksek Mühendisi

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası UZZK Temsilcisi

Dünya genelinde zeytin yetiştiriciliğinin büyük bölümü iklim özellikleri nedeniyle Akdeniz iklimine sahip olan İspanya, İtalya, Portekiz, Yunanistan, Türkiye, Suriye, Tunus, Fas gibi ülkelerde yapılmaktadır.

BU ÜLKELERDE YAPILAN ÜRETİM
DÜNYA ZEYTİN TARIMININ
% 90'INI OLUŞTURMAKTADIR.

%90

Türkiye diğer Akdeniz ülkeleriyle birlikte dünyanın önde gelen sofralık zeytin ve zeytinyağı üreticilerindedir.

Dünyada sağlıklı ve dengeli beslenmeye olan ilgi, sağlık açısından çok faydalı olduğu bilinen zeytin ve zeytinyağı tüketimini arttırmıştır. Söz konusu artış tüketicinin zeytin ve zeytinyağı üretim miktarları ve ürün fiyatlarını takip etmesine neden olmak olup, gündemde sıkça yer bulmaktadır.

Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyinin (UZZK) Koordinatörlüğünde, "Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti tarafından 2023-2024 üretim sezonu sofralık zeytin ve zeytinyağı rekoltesi açıklanmıştır.

Şekil 1. 2023/24 Sezonu Türkiye Rekolte Tahmini

YIL	Ağaç Sayısı		Ağaç Başına Zeytin Danesi (Kg)	Elde Edilecek Zeytin (Ton)	Yemeliğe Ayrılacak Zeytin (Ton)	Yağlığa Ayrılacak Zeytin (Ton)	Elde Edilecek Zeytinyağı (Ton)	1 Kg Zeytinyağı için Zeytin Danesi (Kg)
	Meyve Veren	Meyve Vermeyen						
2013-2014	136.750.764	29.395.806	7,6	1.033.384	410.162	623.223	130.001	4,8
2014-2015	140.545.527	24.009.611	9,6	1.352.152	438.833	913.319	189.482	4,8
2015-2016	145.321.360	22.526.267	7,6	1.108.188	397.025	711.133	143.115	5,0
2016-2017	144.384.666	26.895.736	11	1.535.055	432.976	1.102.080	177.365	6,2
2017-2018	151.347.628	26.583.103	13,4	2.031.244	455.772	1.593.698	287.041	5,6
2018-2019	151.069.434	26.774.532	9,9	1.500.467	426.995	1.073.472	193.614	5,5
2019-2020	153.168.156	27.717.636	10,0	1.482.500	414.085	1.068.415	214.595	4,9
2020-2021	159.352.393	29.397.654	8,3	1.316.850	360.046	956.804	177.981	5,4
2021-2022	164.586.585	27.696.636	10,6	1.738.680	506.754	1.231.925	235.727	5,2
2022-2023	167.652.603	28.456.586	17,8	2.976.654	735.680	2.244.999	421.774	5,3
2023-2024	170.859.878	31.281.898	7,9	1.342.998	442.765	900.234	179.300	5,0

Bu raporda;

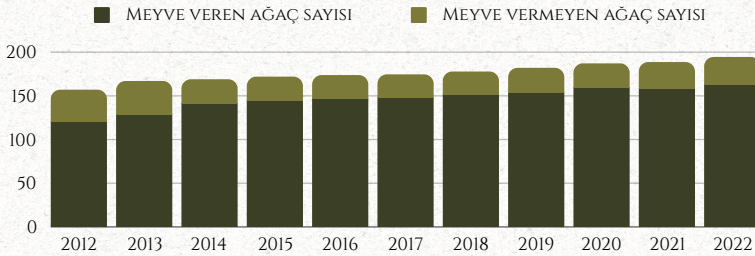

Türkiye'de; 170.859.878 adet meyve veren, 31.281.898 adet meyve vermeyen zeytin ağacı olduğu ve toplam 2022/23 sezonuna göre %3,1 artış belirtilmiştir (Şekil 1.).

Tarım ve Orman Bakanlığı verileri

SON 10 YILIN AĞAÇ SAYISI İNCELENDİĞİNDE ARTIŞLAR GÖRÜLSE DE ÖNCEKİ YILLARA GÖRE CİDDİ BİR DİKİM ARTIŞINA RASTLANMAMAKTADIR (ŞEKİL 2.).

Şekil 2. Türkiye Ağaç Varlığı (Milyon adet)

“Ülkemizde hala ağaç varlığı tam olarak bilinmemekte olup, TÜİK verileri ile rekolte tahmininde belirtilen ağaç sayısı aynı olmasa da benzer dağılım görülmektedir.”

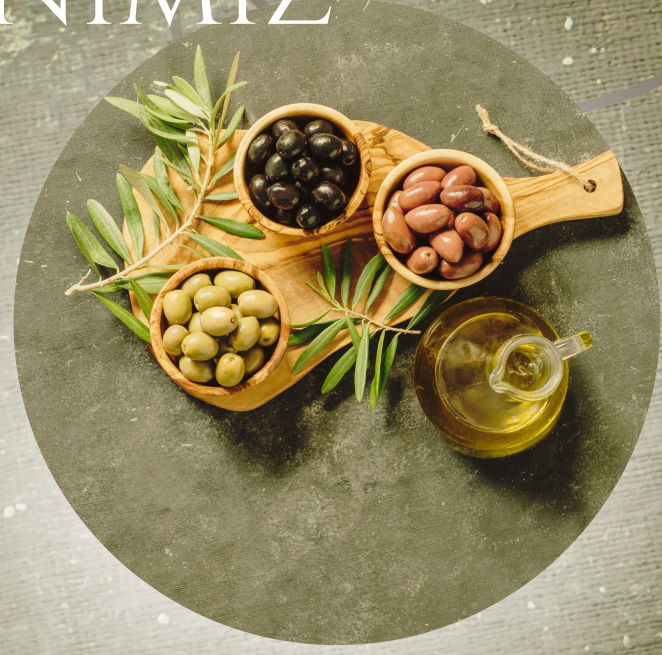
2023 yılında ağaç başına ortalama üretim geçen seneye göre azalmış ve buna bağlı olarak toplam zeytin miktarının yine geçen seneye göre %54,9 azalarak 1.342.998 ton olacağı tahmin edilmiştir.

2023 YILI İÇİN TOPLAM ZEYTİNYAĞI ÜRETİM BEKLENTİSİ 179.300 TON'DUR.

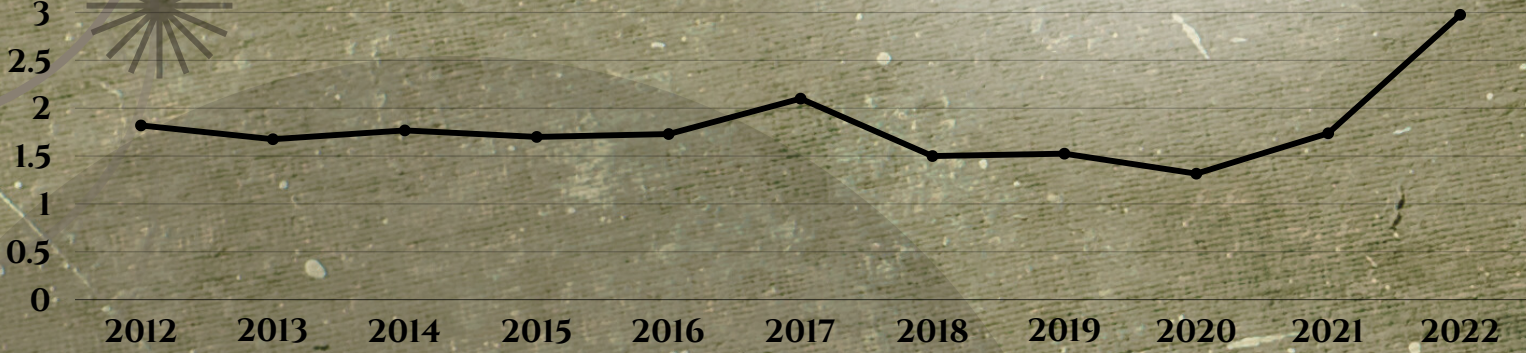

YETERLİ ZEYTİNİMİZ VAR MI?

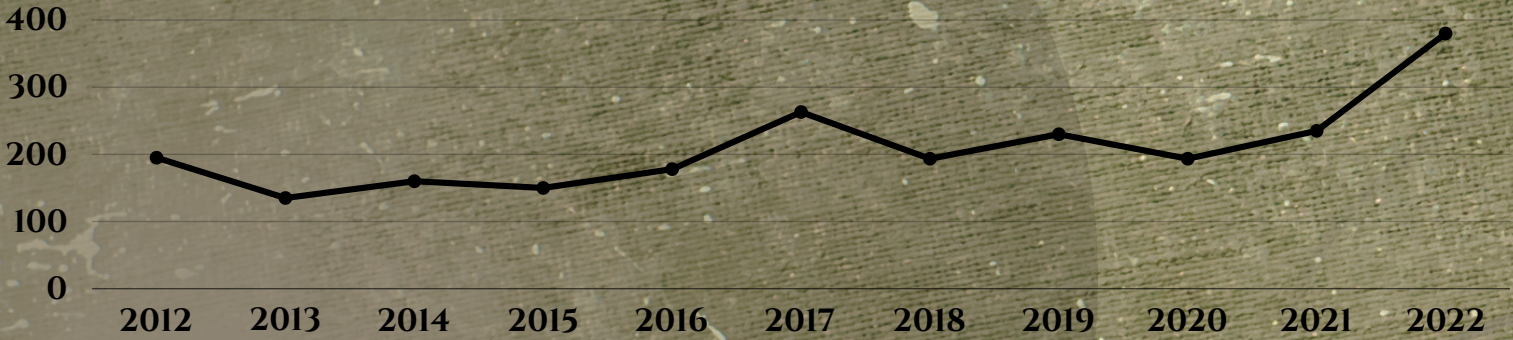
Grafiklerde yer alan Türkiye'nin üretim verileri incelendiğinde son 10 yılın üretim değerlerinde ciddi bir sapma olmadığı ve 2022/23 sezonunda yaşanan rekor üretimden sonra normal bir hasat dönemi geçirmekte olduğumuz söylenebilir. UZZK tarafından açıklanan tahmini rekoltenin hem ihracat hem de iç piyasadaki tüketimimizi karşılayabilecek miktarlarda olduğunu öngörmektedir.

■ TOPLAM ZEYTİN ÜRETİM MİKTARI (T) (TUİK)

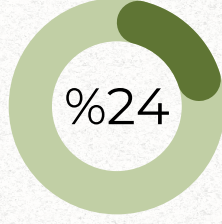
■ ZEYTİNYAĞI ÜRETİMİ (BIN TON) (IOC)

Zeytinde periyodisiteden dolayı üretim yıllara göre inişli çıkışlı bir grafik izlemektedir. Bu durum zeytin ticaretinde de yıllar itibariyle dalgalanmalara yol açmaktadır. Dünya zeytinyağı üretimi ve ihracatının yarısından fazlası İspanya, İtalya ve Yunanistan'a aittir. AB ülkelerinde zeytin hastalıklarının yanı sıra, kuraklık gibi abiyotik stresler üretimde ve kalitede düşüslere neden olmuştur. Özellikle zeytin ve zeytinyağı üretiminde başı çeken İspanya'da 2023/24 üretim sezonunda da rekolte düşüslerinin devam etmesi beklenmektedir. Bu nedenle özellikle İspanya'da oluşan fiyatlar Dünya zeytinyağı piyasasını etkilemektedir.

Arzdaki azalma ve talebin güçlü devam etmesi nedeniyle zeytinyağı fiyatları son dönemde hızla artmaya başlamıştır.

Dünya genelinde 2021/22 sezonunda zeytinyağı üretici fiyatları, bir önceki sezona göre %24 artış göstermiş olup, 2022/23 sezonunda fiyatlarda artış devam etmiştir.

IMF verilerine göre, zeytinyağının küresel piyasalardaki fiyatı 2023 yılı Mayıs ayında en son 1996 yılında kırılan rekoru aşmıştır. IOC verilerine ve raporlarına bakıldığında Ekim 2023 itibariyle İspanya'da sızma zeytinyağının 100 kg başına 797,5 € olduğu belirtilmektedir. AB ülkelerindeki üretimde yaşanan düşüşün Türkiye'ye yansımaları yüksek talep ve buna bağlı olarak fiyatların yükselmesi olmuştur.

Zeytinyağı fiyatındaki artışın nedenleri olarak;

- artan maliyetler,
- AB ülkelerindeki üretimde yaşanan düşüş ve
- bu düşüşten kaynaklanan dış talep olarak değerlendirilmektedir.

Ticaret Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, Kasım/22-Temmuz/23 arasında Türkiye'nin toplam zeytinyağı ihracatı bir önceki sezonun aynı dönemine göre miktar bazında yüzde 240 artarak 136 bin 500 ton olmuştur. Ürün maliyetleri, girdi fiyatlarındaki yükselme nedeniyle olumsuz etkilenmektedir.

ÜLKEMİZDEKİ ZEYTİNYAĞI PIYASASININ BELİRLEYİCİSİ KONUMUNDA OLAN TARİŞ 2023-2024 SEZONU İÇİN ZEYTİNYAĞI ALIM FİYATINI KILOGRAM BAŞINA EN YÜKSEK 295 LIRA OLARAK BELİRLEMİŞTİR. BİR ÖNCEKİ SEZONDA 81 LIRA OLAN FİYAT % 264 ORANINDA ARTMIŞTIR.

TARIM GİRDİ FİYATLARI (TARIM-GFE) 2023 YILI EYLÜL AYINDA GEÇEN YILIN AYNI AYINA GÖRE %40,97 VE ON İKİ AYLIK ORTALAMALARA GÖRE %56,87 YÜKSELMİŞTİR.

Zeytinyağı fiyatındaki artışın tüketicisi tarafında ise; ekonomik krizin derinleşmesi alım gücünü düşürmektedir. Enflasyonun yükselmesine bağlı olarak gıda fiyatları da yükselmekte, sorun daha da büyümektedir.

ZEYTİNYAĞINDA DÜŞEN ÜRETİM VE YÜKSEK FİYATLAR NEDENİYLE TÜKETİCİLER ÜRÜNLERE ULAŞMAKTA ZORLANACAK VE DAR GELİRLİ ZEYTİNYAĞINI ANCAK TADIMLIK TÜKETEBİLECEKTİR.